

دریاچه هامون و نقش حیاتی آن در اقتصاد کشاورزی و منابع طبیعی سیستان

* عیسی ابراهیم زاده - ** بدرالدین یزدانی

چکیده

دریاچه هامون علاوه بر اینکه بزرگترین و مهمترین دریاچه آب شیرین کشور تلقی می گردد، و دارای توانهای زیست محیطی و ارزش اکولوژیک خاص در سیستان می باشد. از موقعیت ممتازی نیز در تأمین بخش عمده‌ای از پروتئین مورد نیاز مردم منطقه، استان و حتی خارج از استان برخوردار می باشد. در عین حال حیات و زندگی جمع کثیری از مردم سیستان، از جمله صیادان، شکارچیان، گاوداران، تختک نشینان، حصیریافان، عشایر مالدار و ... بطور مستقیم بدان وابسته است. ارزش های تالابی و اکولوژیک و زیست محیطی این دریاچه متأثر از حجم بسیار زیاد آب دریافتی از طریق رودخانه هیرمند و آب موجود آن می باشد که نقش مؤثری در تعدیل آب و هوا و بوجود آوردن یک میکروکلیمهای ویژه در این ناحیه از کویر داشته و در عین حال امکانات زیستگاهی بسیار مناسب برای نگهداری تعداد زیادی پرند، ماهی و گونه های بسیار زیاد گیاهی، خصوصاً «نی» که ضامن بقای دامداری سنتی در سیستان است را فراهم می سازد. همچنین با توجه به سیل خیز بودن منطقه دریاچه هامون یکی از نواحی بسیار با اهمیت در کنترل سیلابها در کل دشت سیستان محسوب می گردد.

نیزارهای هامون (در صورت وجود و توسعه و گسترش آن) امکان توسعه دامداری های سنتی و صنعتی و مشخصاً امکان افزایش تعداد دام را بیش از پیش تقویت خواهد کرد. و در واقع حیات و چگونگی وجود دامداری در سیستان وابسته به این مراتع و نیزارها بوده و خواهد بود.

از بُعد اقتصادی دریاچه و ارزش های افزوده آن بر سیستان و مردم منطقه باید گفت که تا قبل از انحطاط نیزارهای این دریاچه، ۹۰ درصد احشام موجود در این ناحیه خوراک مورد نیاز خود را بطور مستقیم از طریق نیزارها و مراتع هامون تأمین می نموده اند.

همچنین ارزش پرندگان صید شده از دریاچه حدود ۵۶۰ میلیون ریال در سال محاسبه شده که هم اینک از دسترس مردم و منطقه خارج شده است. علاوه بر اینها اینک دیگر امکان صید ماهی و تهیه مواد اولیه جهت بافت حصیر و پرده از دریاچه نمی باشد که میلیونها ریال نیز از این طریق از درآمدهای منطقه حذف می گردد.